

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. gruodžio 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — SESV 56 straipsnis — Laisvė teikti paslaugas — Vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principai — Skaidrumo pareiga — Šios pareigos taikymo sritis — Nacionalinės kolektyvinės sutartys — Papildoma socialinės apsaugos sistema bendrosios sistemos atžvilgiu — Socialinių partnerių atliktas draudimo įstaigos, atsakingos už šios sistemos valdymą, paskyrimas — Šios sistemos taikymo išplėtimas ministro įsakymu visiems atitinkamo sektoriaus samdomiesiems darbuotojams ir darbdaviams — Teisingumo Teismo prejudicinio sprendimo padarinių ribojimas laiko atžvilgiu“

Sujungtose bylose C-25/14 ir C-26/14

dėl *Conseil d'État* (Valstybės taryba, Prancūzija) 2013 m. gruodžio 30 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2014 m. sausio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Union des syndicats de l'immobilier (UNIS)

prieš

Ministre du Travail, de l'Emploi et de la Formation professionnelle et du Dialogue social,

Syndicat national des résidences de tourisme (SNRT) ir kt. (C-25/14)

ir

Beaudout Père et Fils SARL

prieš

Ministre du Travail, de l'Emploi et de la Formation professionnelle et du Dialogue social,

Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française,

Fédération générale agro-alimentaire – CFDT ir kt. (C-26/14)

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurių sudaro penktosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai D. Šváby (pranešėjas), A. Rosas, E. Juhász ir C. Vajda,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

* Proceso kalba: prancūzų.

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. sausio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Union des syndicats de l'immobilier (UNIS)*, atstovaujamos advokatų C. Bertrand ir F. Blancpain,
- *Beaudout Père ir Fils SARL*, atstovaujamos advokatų F. Uroz ir P. Praliaud,
- *Syndicat national des résidences de tourisme (SNRT)* ir kt., atstovaujamų advokato J. J. Gatineau,
- *Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française*, atstovaujamos advokatų D. Le Prado ir J. Barthélémy,
- *Fédération générale agro-alimentaire – CFDT* ir kt., atstovaujamų advokato O. Coudray,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, R. Coesme ir F. Gloaguen,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs, L. Van den Broeck ir J. Van Holm,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Tokár ir O. Beynet,

susipažinęs su 2015 m. kovo 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl SESV 56 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du atskirus ieškinius, pareikštus *Union des syndicats de l'immobilier (UNIS)* ir *Beaudout Père et Fils SARL* dėl dviejų *ministre du Travail, de l'Emploi et de la Formation professionnelle et du Dialogue social* (darbo, užimtumo, profesinio mokymo ir socialinio dialogo ministras) įsakymų dėl kolektyvinių sutarčių, kuriomis draudimo įstaiga skiriama vienintele įstaiga, atsakinga už vienos ar kelių papildomų socialinio draudimo ar sveikatos priežiūros išlaidų kompensavimo sistemų valdymą, taikymo išplėtimo visiems atitinkamo sektoriaus darbdaviams ir darbuotojams panaikinimo.

Teisinis pagrindas

- 3 Pagal pagrindinėms byloms taikytinos Socialinės apsaugos kodekso (*code de la sécurité sociale*) redakcijos L. 911-1 straipsnį kolektyvinės garantijos, kuriomis naudojasi samdomieji darbuotojai, be garantijų, suteikiamų pagal socialinės apsaugos sistemą, gali būti, be kita ko, nustatytos kolektyvinėmis sutartimis ar susitarimais. Pagal šio kodekso L. 911-2 straipsnį tokiomis garantijomis gali būti siekiama padengti fizinės žalos asmeniui ar su motinyste susijusią riziką, be garantijų, suteikiamų pagal socialinės apsaugos sistemą. Pagal minėtoms byloms taikytinos Darbo kodekso (*code du travail*) redakcijos L. 2262-1 straipsnį kolektyvinių sutarčių ir susitarimų taikymas iš esmės yra privalomas juos pasirašiusiems subjektams arba pasirašiusių organizacijų ar grupių nariams. Tačiau Socialinės apsaugos kodekso L. 911-3 straipsnyje numatyta, kad šių sutarčių ir susitarimų taikymas gali būti išplėstas kompetentingo ministro įsakymu.

- 4 Minėtas Darbo kodeksas, visų pirma L. 2261-15, L. 2261-16, L. 2261-19, L. 2261-24, L. 2261-27 ir D. 2261-3 straipsniai, reglamentuoja šią taikymo srities išplėtimo procedūrą.
- 5 Iš šių straipsnių matyti, kad sektorinės kolektyvinės sutartys ir profesiniai arba tarpprofesiniai susitarimai, sudaromi jungtiniame komitete, o jų pakeitimai ir priedai tam tikromis sąlygomis kompetentingo ministro įsakymu gali būti išplėsti siekiant padaryti visus juos privalomus samdomiesiems darbuotojams ir darbdaviams, patenkantiems į atitinkamo susitarimo ar sutarties taikymo sritį. Tokia procedūra gali būti pradėta darbdavius ar samdomuosius darbuotojus atstovaujančios organizacijos, įeinančios į jungtinio komiteto, kuriame sudaryta ši sutartis ar susitarimas, sudėti, prašymu arba darbo ministro iniciatyva.
- 6 Pradėjus šią procedūrą paskelbiamas pranešimas *Journal officiel de la République française*; šiame pranešime nurodoma atitinkamos sutarties ar susitarimo deponavimo vieta ir siūloma suinteresuotosioms organizacijoms ir asmenims pateikti pastabų per penkiolikos dienų terminą nuo šio pranešimo paskelbimo dienos. Prieš tai privaloma pasikonsultuoti su Nacionaline kolektyvinių derybų komisija, kuri turi pateikti motyvuotą teigiamą nuomonę. Jeigu bent dvi šioje komisijoje atstovaujamos darbdavių arba samdomųjų darbuotojų organizacijos pateikia motyvuotą prieštaravimą, ministras gali iš naujo išsamiai pasikonsultuoti su šia komisija ir tuomet, atsižvelgdamas į naują nuomonę, kurią ji turės pateikti, priimti sprendimą išplėsti taikymo sritį.
- 7 Pagal pagrindinėms byloms taikytinos Socialinės apsaugos kodekso redakcijos L. 912-1 straipsnį, jeigu kolektyviniuose susitarimuose, nustatančiuose garantijas, kuriomis naudojasi samdomieji darbuotojai, numatytas apdraustos rizikos pasidalijimas įtraukiant vieną ar kelias įstaigas, kurios gali būti draudimo įstaigos, prie kurių privalo prisijungti įmonės, patenkančios į šių susitarimų taikymo sritį, juose turi būti sąlyga dėl rizikos pasidalijimo organizavimo būdų peržiūrėjimo daugiausia kas penkerius metus.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

- 8 Kalbant apie bylą C-25/14, pažymėtina, jog *Conseil d'État* nurodo, kad nekilnojamojo turto sektoriaus nacionalinės kolektyvinės sutarties 2010 m. lapkričio 23 d. pakeitimu Nr. 48 ir 2011 m. gegužės 17 d. pakeitimais Nr. 49 ir Nr. 50 visiems atitinkamo sektoriaus samdomiesiems darbuotojams nustatyta socialinio draudimo sistema, apimanti mirties rizikos, nedarbingumo ar neįgalumo rizikos draudimą, ir papildoma sveikatos priežiūros išlaidų kompensavimo sistema.
- 9 2010 m. lapkričio 23 d. pakeitimo Nr. 48 17 straipsniu *Institution de prévoyance de groupe Mornay (IPGM)* paskirta vienintele šių dviejų sistemų draudimo įstaiga.
- 10 2011 m. liepos 13 d. *ministre du Travail, de l'Emploi et de la Santé* įsakymu minėti pakeitimai pripažinti privalomais visiems šio sektoriaus samdomiesiems darbuotojams ir darbdaviams.
- 11 2011 m. rugsėjo 23 d. patektu skundu UNIS prašė panaikinti šį ministro įsakymą, nes, be kita ko, IPGM buvo paskirta vienintele minėtų sistemų draudimo įstaiga nesilaikant skaidrumo pareigos, kylančios iš nediskriminavimo dėl pilietybės ir vienodo požiūrio principų, kurie kyla iš SESV 56 straipsnio.
- 12 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, nors IGPM nesiekia pelno ir veikia remdamasi solidarumo principu, ją reikia laikyti ekonomine veikla vykdančia įmone, kurią socialiniai partneriai pasirinko iš kitų įmonių, su kuriomis minėtos įmonės konkuruoja jų siūlomų socialinio draudimo paslaugų rinkoje.

- 13 Kalbant apie bylą C-26/14, pažymėtina, jog tas teismas nurodo, kad duonos ir konditerijos gaminių sektoriaus (amatininkų įmonių) nacionalinės kolektyvinės sutarties 2006 m. balandžio 24 d. pakeitimu Nr. 83, remiantis apdraustos rizikos pasidalijimu ir privalomu darbdavių dalyvavimu, visiems atitinkamo sektoriaus samdomiesiems darbuotojams nustatyta papildoma sveikatos priežiūros išlaidų kompensavimo sistema.
- 14 Tos pačios kolektyvinės sutarties pakeitimo Nr. 100 6 straipsniu *AG2R Prévoyance* paskirta vienintele šios sistemos draudimo įstaiga. Minėtos sistemos išmokos ir įmokos taip pat nustatomos šios kolektyvinės sutarties pakeitimu.
- 15 2011 m. gruodžio 23 d. *ministre du Travail, de l'Emploi et de la Santé* įsakymu minėtas pakeitimas Nr. 100 pripažintas privalomu visiems šio sektoriaus samdomiesiems darbuotojams ir darbdaviams.
- 16 Netiesiogiai remdamasis Sprendimo *AG2R Prévoyance* (C-437/09, EU:C:2011:112), kuriame šis klausimas paliktas nacionalinių teismų vertinimui, 59–65 punktais prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad *AG2R Prévoyance*, nors ir nesiekia pelno ir veikia remdamasi solidarumo principu, buvo laisvai pasirinkta socialinių partnerių, įvykus deryboms, visų pirma, dėl jos išsipareigojimų sąlygų, iš draudimo įstaigų, savitarpio draudimo bendrovių ir draudimo įmonių, kurios gali būti paskirtos tokios papildomos sistemos, kaip nagrinėjama, valdymui užtikrinti. Taigi ši socialinio draudimo institucija turi būti laikoma ekonominę veiklą vykdančia įmone, kurią socialiniai partneriai pasirinko iš kitų įmonių, su kuriomis minėtos įmonės konkuruoja jų siūlomų socialinio draudimo paslaugų rinkoje.
- 17 Tačiau, toliau netiesiogiai remdamasis Sprendimu *AG2R Prévoyance* (C-437/09, EU:C:2011:112), prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia analizę, atliktą to sprendimo 66–81 punktuose, ir todėl mano, kad nei atitinkamas kolektyvinės sutarties pakeitimas, nei atitinkamas įsakymas išplėsti taikymo sritį nėra neteisėti atsižvelgiant į SESV 102 ir 106 straipsnius. Be to, jis kaip nesusijusį su šiais straipsniais atmeta kaltinimą dėl išankstinio konkurso skiriant draudimo įstaigą nepaskelbimo.
- 18 Tačiau abiejuose sprendimuose dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą *Conseil d'État* nurodo Sprendimą *Sporting Exchange* (C-203/08, EU:C:2010:307), susijusį su išimtinės teisės vykdyti azartinius lošimus suteikimu. Tas teismas pažymi, kad remiantis to sprendimo 47 punktu skaidrumo pareiga yra valstybės narės teisės suteikti ūkio subjektui išimtinę teisę vykdyti ekonominę veiklą, kad ir koks būtų šio subjekto atrankos būdas, privaloma išankstinė sąlyga.
- 19 Tokiomis aplinkybėmis tas teismas klausia, ar šios pareigos laikymasis taip pat yra privaloma išankstinė sąlyga, kai valstybė narė siekia kolektyvinės sutarties, kuria vienai socialinių partnerių pasirinktai draudimo įstaigai pavedamas tam tikro sektoriaus samdomiesiems darbuotojams nustatytos papildomos socialinio draudimo sistemos valdymas, taikymo sritį išplėsti visoms šio sektoriaus įmonėms.
- 20 Todėl abiejose pagrindinėse bylose *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylą nagrinėjimą ir kiekvienoje iš jų pateikti tą patį klausimą, suformuluotą taip:
- „Ar pagal SESV 56 straipsnį kylančios skaidrumo pareigos laikymasis yra privaloma išankstinė sąlyga, kai valstybė narė siekia kolektyvinės sutarties, kuria vienam socialinių partnerių pasirinktam subjektui pavedamas darbuotojams nustatytos privalomos papildomo socialinio draudimo sistemos valdymas, taikymo sritį išplėsti visoms sektoriaus įmonėms?“
- 21 2014 m. sausio 29 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-25/14 ir C-26/14 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimamas galutinis sprendimas.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

- 22 2015 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo raštą, kuriame *Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française* paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį. Ji iš esmės teigia, kad suinteresuotieji asmenys neišsakė nuomonės dėl tam tikrų esminių argumentų, pateiktų nagrinėjant šiuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą. Tie argumentai daugiausia susiję su klausimu, ar dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamos sutarties kyla aiškus tarptautinis susidomėjimas atsižvelgiant į jos savybes ir pasekmes, susijusias tiek su tuo, kad byloje C-26/14 nagrinėjama papildoma sistema valdoma savarankiškai, tiek su kolektyvinio susitarimo sudarymo tvarka ir kompetentingo ministro įgaliojimais išplėsti tokio susitarimo taikymo sritį, kiek tai susiję su vertinimu, kurį reikia atlikti dėl galimo laisvės teikti paslaugas apribojimo buvimo ar galimo tokio apribojimo pateisinimo.
- 23 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį, jeigu, be kita ko, mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.
- 24 Šioje byloje Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, kad turi visą informaciją, būtiną atsakyti į pateiktus klausimus, ir kad ši informacija buvo teisme vykusių diskusijų objektas.
- 25 Todėl *Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française* prašymas turi būti atmetas.

Dėl prejudicinių klausimų

- 26 Abiejuose prašymuose priimti prejudicinį sprendimą pateiktu klausimu *Conseil d'État* iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal SESV 56 straipsnį kylanti skaidrumo pareiga taikoma atvejui, kai valstybė narė siekia darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams atstovaujančių organizacijų sudarytos tam tikro sektoriaus kolektyvinės sutarties, kuria vienam socialinių partnerių pasirinktam ūkio subjektui pavedamas samdomiesiems darbuotojams nustatytos privalomos papildomo socialinio draudimo sistemos valdymas, taikymo sritį išplėsti visiems sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams.
- 27 Visų pirma reikia priminti, kad, kalbant apie paslaugų teikimą, kai dalyvauja nacionalinės valdžios institucijos, kaip antai paslaugų koncesijos suteikimą, skaidrumo pareiga taikoma ne kiekvienam sandoriui, bet tik tiems sandoriams, dėl kurių kyla aiškus tarptautinis susidomėjimas, dėl to, kad jie gali objektyviai dominti ūkio subjektus, įsisteigusius kitose valstybėse narėse nei ta, kuriai priklauso juos skirianti institucija (pagal analogiją žr., be kita ko, Sprendimo *SECAP ir Santorso*, C-147/06 ir C-148/06, EU:C:2008:277, 24 punktą).
- 28 Šiuo klausimu konstatuotina, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė būtinos informacijos, kuria remdamasis Teisingumo Teismas galėtų patikrinti, ar pagrindinėse bylose yra aiškus tarptautinis susidomėjimas. Reikia priminti, kad, kaip matyti iš Procedūros reglamento 94 straipsnio, Teisingumo Teismas prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi galėti rasti išdėstytas faktines aplinkybes, kuriomis grindžiami klausimai, ir ryšį, visų pirma egzistuojantį tarp šių duomenų ir klausimų. Todėl reikiami faktai, leidžiantys patikrinti, ar yra aiškus tarptautinis susidomėjimas, kaip ir apskritai visi faktai, kuriuos turi nustatyti nacionaliniai teismai ir nuo kurių priklauso, ar taikomas antrinės teisės aktas arba pirminė Sąjungos teisė, turi būti nustatyti prieš kreipiantis į Teisingumo Teismą (žr. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 47 punktą).

- 29 Tačiau vadovaujantis bendradarbiavimo dvasia, kuria grindžiami nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo santykiai vykstant prejudicinio sprendimo procedūrai, nesant tokių išankstinių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo išvadų dėl galimo aiškaus tarptautinio susidomėjimo, prašymas nebūtinai tampa nepriimtinas, jeigu Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į duomenis, matomus iš bylos medžiagos, mano galįs pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Taip visų pirma yra tuo atveju, kai sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nurodoma pakankamai aplinkybių, leidžiančių įvertinti galimą tokio intereso buvimą (Sprendimo *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, EU:C:2015:228, 19 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 30 Tai, ar yra aiškus tarptautinis susidomėjimas, turi būti vertinama remiantis visais reikšmingais kriterijais, kaip antai sutarties ekonomine svarba, jos vykdymo geografine vieta ar techniniais aspektais, atsižvelgiant į atitinkamos rinkos savybes (šiuo klausimu žr., be kita ko, Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 29 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 31 Kalbant apie aiškaus tarptautinio susidomėjimo buvimą, pažymėtina, jog iš suinteresuotųjų šalių pastabų matyti, kad nuomonės šiuo klausimu skiriasi.
- 32 Todėl Teisingumo Teismo atsakymas galioja tik tuo atveju, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje gali konstatuoti aiškų tarptautinį susidomėjimą (Sprendimo *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, EU:C:2015:228, 19 punktą ir jame nurodyta teismo praktika). Taigi tolesni samprotavimai pateikiami su sąlyga, kad dėl teisės valdyti kiekvieną iš pagrindinėse bylose nagrinėjamų papildomų socialinio draudimo sistemų, taikomų visiems atitinkamų sektorių darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams, įgijimo kyla aiškus tarptautinis susidomėjimas, o tai vis dėlto turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 33 Antra, reikia pažymėti, kad kai valdžios institucija nusprendžia, kad visiems tam tikro sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams tampa privalomas kolektyvinis susitarimas, kuriuo paskiriama viena įstaiga, atsakinga už privalomos papildomos socialinio draudimo sistemos valdymą nustatytu laikotarpiu, šis sprendimas taip pat saisto asmenis, kuriems dėl to, kad jie nebuvo susitarimą pasirašančios organizacijos nariai, nebuvo atstovaujama derantis dėl atitinkamo susitarimo ir jį sudarant.
- 34 Trečia, būtent dėl minėto sprendimo poveikio atsirado šios įstaigos išimtinė teisė (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Albany*, C-67/96, EU:C:1999:430, 90 punktą). Dėl šio sprendimo išplėsti taikymo sritį poveikio pašalinami kitose valstybėse narėse įsisteigę subjektai, kuriuos galbūt domintų šios valdymo veiklos vykdymas (pagal analogiją žr. Sprendimo *Sporting Exchange*, C-203/08, EU:C:2010:307, 47 punktą).
- 35 Ketvirta, valdžios institucijai nustatant išimtinę teisę iš esmės turi būti laikomasi skaidrumo pareigos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Sporting Exchange*, C-203/08, EU:C:2010:307, 47 punktą). Taigi šiai institucijai naudojantis įgaliojimais išplėsti kolektyvinio susitarimo, kuriuo viena įstaiga skiriama valdyti papildomą socialinio draudimo sistemą, privalomumą reikia, kad kiti potencialiai suinteresuoti subjektai nei tas, kuris buvo paskirtas, būtų prieš tai turėję galimybę pareikšti susidomėjimą užtikrinti tokį valdymą ir kad už šios papildomos sistemos valdymą atsakingas subjektas būtų paskirtas visiškai nešališkai.
- 36 Kalbant apie pateiktą klausimą, pažymėtina, jog atsižvelgiant į veiksmų sistemą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėse bylose, atrodo, kad būtent įsikišus valdžios institucijai nustatyta išimtinė teisė, taigi tai iš esmės turi būti daroma laikantis iš SESV 56 straipsnio kylančios skaidrumo pareigos.
- 37 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamo sprendimo išplėsti taikymo sritį dalyko, t. y. susitarimo, sudaryto įvykus sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams atstovaujančių organizacijų kolektyvinėms deryboms, tam sprendimui nėra netaikomi iš SESV 56 straipsnio kylantys skaidrumo reikalavimai.

- 38 Iš teismo praktikos matyti, kad skaidrumo pareiga kyla iš vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų, kurių reikalaujama laikytis pagal SESV 56 straipsniu užtikrinamą laisvę teikti paslaugas. Iš tiesų, neužtikrinant jokio skaidrumo, sutarties skyrimas įmonei, esančiai valstybėje narėje, kurioje vyksta skyrimo procedūra, reiškia nevienodą požiūrį, kurio padariniai daugiausia nepalankūs visoms kitose valstybėse narėse esančioms potencialiai susidomėjusioms įmonėms, nes šios neturėjo jokios realios galimybės pareikšti susidomėjimo, ir šis nevienodas požiūris iš esmės yra netiesioginė diskriminacija dėl nacionalinės priklausomybės, kuri iš esmės draudžiama, be kita ko, pagal SESV 56 straipsnį (šiuo klausimu žr., be kita ko, Sprendimo *Coname*, C-231/03, EU:C:2005:487, 17–19 punktus ir Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 39 Nors pagal skaidrumo pareigą nebūtinai reikia skelbti konkursą, jį vykdant reikia užtikrinti pakankamą viešumo laipsnį, leidžiantį, pirma, atverti procedūrą konkurencijai ir, antra, patikrinti skyrimo procedūros nešališkumą (šiuo klausimu žr., be kita ko, Sprendimo *Engelmann*, C-64/08, EU:C:2010:506, 50 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 40 Reikia priminti, kad abiejose bylose pateiktas klausimas susijęs tik su sprendimu, kuriuo valdžios institucija nusprendžia išplėsti kolektyvinio susitarimo taikymo sritį visiems tam tikro sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams. Be to, darbuotojų, nedalyvavusių sudarant šį susitarimą, teisėms poveikis padarytas tik dėl šio taikymo srities išplėtimo.
- 41 Taigi iš esmės valstybė narė gali nustatyti išimtinę ūkio subjekto teisę ir nuspręsti, kad visiems tam tikro sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams tampa privalomas kolektyvinis susitarimas, kuriuo šiam socialinių partnerių pasirinktam subjektui pavedamas privalomos papildomos socialinio draudimo sistemos, sukurtos šio sektoriaus samdomiesiems darbuotojams, valdymas, tik jeigu sprendimas išplėsti kolektyvinio susitarimo, kuriuo skiriama vienintelė valdymo įstaiga, taikymo sritį priimamas laikantis skaidrumo pareigos.
- 42 Šiuo klausimu konstatuotina, pirma, jog nei prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nei Prancūzijos vyriausybė nepateikė galimų pateisinimų dėl to, kad išimtinė teisė valdyti papildomą socialinio draudimo sistemą suteikta apie tai nepaskelbus viešai.
- 43 Šioje byloje Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad tvarka, kaip antai pagrindinėse bylose nagrinėjamų įsakymų išplėsti taikymo sritį priėmimo tvarka, atitinka skaidrumo pareigos reikalavimus.
- 44 Kaip nurodyta šio sprendimo 39 punkte, nors pagal skaidrumo pareigą nebūtinai reikia skelbti konkursą, jį vykdant reikia užtikrinti pakankamą viešumo laipsnį, leidžiantį, pirma, atverti procedūrą konkurencijai ir, antra, patikrinti skyrimo procedūros nešališkumą.
- 45 Nei aplinkybė, kad kolektyvinės sutartys ir susitarimai ir jų pakeitimai deponuojami administracinei institucijai ir su jais galima susipažinti internete, nei pranešimo, kad numatoma pradėti tokio pakeitimo taikymo srities išplėtimo procedūrą, paskelbimas oficialiajame leidinyje, nei galimybė visiems suinteresuotiesiems asmenims pateikti pastabų po šio pranešimo paskelbimo nesuteikia, net imant kartu, pakankamo viešumo laipsnio, leidžiančio užtikrinti, kad suinteresuotieji subjektai, kaip reikalauja skaidrumo pareigos tikslai, galėtų pareikšti susidomėjimą pagrindinėse bylose nagrinėjamos socialinio draudimo sistemos valdymu prieš visiškai nešališkai priimant sprendimą išplėsti taikymo sritį. Iš tiesų suinteresuotiesiems asmenims suteiktas tik penkiolikos dienų terminas pastaboms pateikti, o tai yra gerokai trumpiau už terminus, numatytus, išskyrus skubos atvejus, 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), iš dalies pakeistos 2011 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu Nr. 1251/2011 (OL L 319, p. 43), kuri netaikoma šioje byloje, bet šiuo atžvilgiu gali būti referencinis pagrindas, 38, 59 ir 65 straipsniuose. Be to, remiantis Prancūzijos vyriausybės per Teisingumo Teismo posėdį pateiktomis pastabomis kompetentingas ministras atlieka tik paprastą teisėtumo kontrolę. Taigi

atrodo, kad palankesnio pasiūlymo, apie kurį suinteresuotasis asmuo praneštų minėtam ministrui, egzistavimas negali sutrukdyti išplėsti šio susitarimo taikymo sritį, o tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 46 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į abiejose bylose pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: pagal iš SESV 56 straipsnio kylančią skaidrumo pareigą valstybei narei draudžiama darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams atstovaujančių organizacijų sudarytos tam tikro sektoriaus kolektyvinės sutarties, kuria vienam socialinių partnerių pasirinktam ūkio subjektui pavedamas samdomiesiems darbuotojams nustatytos privalomos papildomo socialinio draudimo sistemos valdymas, taikymo sritį išplėsti visiems sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams, jeigu nacionalinės teisės aktuose nenumatytas pakankamas viešumas, leidžiantis kompetentingai valdžios institucijai visapusiškai atsižvelgti į pateiktą informaciją, susijusią su palankesnio pasiūlymo buvimu.

Dėl šio sprendimo padarinių ribojimo laiko atžvilgiu

- 47 Savo pastabose Prancūzijos vyriausybė prašo Teisingumo Teismo apriboti šio sprendimo padarinius laiko atžvilgiu, jeigu šis nuspręstų, kad viešumo priemonės, kaip antai tos, kurių imtasi priimant pagrindinėse bylose nagrinėjamus įsakymus išplėsti taikymo sritį, neatitinka iš skaidrumo pareigos kylančių reikalavimų. Nustačius šį ribojimą šių įsakymų išplėsti taikymo sritį padariniai galėtų galioti iki einamojo laikotarpio, kaip antai numatyto pagal atitinkamas sistemas, pabaigos ir šio sprendimo padariniai galėtų būti taikomi tik panašioms kolektyviniams susitarimams, kurių taikymo sritis būtų išplėsta po šio sprendimo priėmimo.
- 48 Ši vyriausybė teigia, pirma, kad nuginčijus bendrą pareigą pasirašyti sutartį su vienintele socialinių partnerių pasirinkta valdymo įstaiga pagal esamas papildomas socialinio draudimo sistemas būtų sukelta sunkių pasekmių, nes tai, be 142 000 ir 117 476 nekilnojamojo turto ir duonos ir konditerijos gaminių sektorių samdomųjų darbuotojų, paveiktų ir 2 400 000 visų profesinių sektorių samdomųjų darbuotojų. Dėl to būtų pažeistas rizikos pasidalijimo principas, kaip jis buvo įgyvendintas, ir šis pažeidimas būtų labai rimtas atsižvelgiant į šias sistemas, kurioms būdingas didelis solidarumas, ir paveiktų tiek jų finansinę pusiausvyrą, tiek jomis numatytas garantijas. Todėl šiuo nuginčijimu būtų pakenkta garantijoms, kurias samdomieji darbuotojai šiuo metu turi pagal šias sistemas. Be to, dėl to gali būti pradėta masiškai bylinėtis nacionaliniuose teismuose.
- 49 Antra, atitinkami subjektai elgėsi sąžiningai, griežtai laikydami galiojančių nacionalinės teisės aktų, ypač dėl pareigos periodiškai, daugiausia kas penkerius metus, peržiūrėti susitarimus, kuriais skiriama valdymo įstaiga, ir nežinojo, kad pažeista skaidrumo pareiga.
- 50 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais gali apriboti visų suinteresuotųjų asmenų galimybę pasinaudoti jo išaiškinta norma ginčijant sąžiningai nustatytus teisinius santykius (žr., be kita ko, Sprendimo *Transportes Jordi Besora*, C-82/12, EU:C:2014:108, 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Vis dėlto, siekiant šią teismo praktiką taikyti pagrindinių bylų aplinkybėmis, reikia atsižvelgti į viešųjų pirkimų teisės ypatumus ir į tai, kad pagrindinėse bylose nagrinėjama situacija yra labai specifinė.
- 51 Iš tiesų viešųjų pirkimų srityje pagal 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 246), iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB (OL L 335, p. 31), 2d ir 2f straipsnius, siejamus su Direktyvos 2007/66 25–27 konstatuojamosiomis dalimis, valstybėms narėms leidžiama tam tikromis sąlygomis apriboti galimybę pareikšti ieškinius dėl pažeidžiant Sąjungos teisę sudarytų sutarčių (šiuo

klausimu žr. Sprendimo *MedEval*, C-166/14, EU:C:2015:779, 34 ir 35 punktus). Iš to matyti, jog tam tikromis aplinkybėmis interesu išvengti teisinio netikrumo gali būti pateisinama tai, kad pirmenybė teikiama sutartinių santykių situacijų, kurios jau buvo įgyvendintos laikantis Sąjungos teisės, stabilumui.

- 52 Šiuo atveju pagrindinėse bylose nagrinėjamų sprendimų išplėsti taikymo sritį padarinių palikimas galioti visų pirma pateisinamas atsižvelgiant į darbdavių ir samdomųjų darbuotojų, kurie remdamiesi nagrinėjamomis išplėstos taikymo srities kolektyvinėmis sutartimis ypač jautriomis socialinėmis aplinkybėmis pasirašė papildomo socialinio draudimo sutartį, situaciją. Kadangi šie darbdaviai ir šie samdomieji darbuotojai tiesiogiai nedalyvavo taikymo srities išplėtimo procedūroje, reikia konstatuoti, kad jie prisiėmė sutartinius įsipareigojimus, pagal kuriuos jiems suteikiamos papildomo socialinio draudimo garantijos, remdamiesi teisine situacija, kurią Teisingumo Teismas, kalbant apie konkrečią iš SESV 56 straipsnio kylančios skaidrumo pareigos apimtį, apibrėžė tik šiame sprendime.
- 53 Konkrečiomis pagrindinių bylų aplinkybėmis reikia nuspręsti, kad šio sprendimo padariniai negalios kolektyviniams susitarimams, kuriais viena įstaiga skiriama valdyti papildomą socialinio draudimo sistemą ir kuriuos prieš paskelbiant šį sprendimą valdžios institucija pripažino privalomais visiems tam tikro sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams, nedarant poveikio prieš šią datą pareikštiems ieškiniams.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

Pagal iš SESV 56 straipsnio kylančią skaidrumo pareigą valstybei narei draudžiama darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams atstovaujančių organizacijų sudarytos tam tikro sektoriaus kolektyvinės sutarties, kuria vienam socialinių partnerių pasirinktam ūkio subjektui pavedamas samdomiesiems darbuotojams nustatytos privalomos papildomo socialinio draudimo sistemos valdymas, taikymo sritį išplėsti visiems sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams, jeigu nacionalinės teisės aktuose nenumatyta pakankamas viešumas, leidžiantis kompetentingai valdžios institucijai visapusiškai atsižvelgti į pateiktą informaciją, susijusią su palankesnio pasiūlymo buvimu.

Šio sprendimo padariniai negalioja kolektyviniams susitarimams, kuriais viena įstaiga skiriama valdyti papildomą socialinio draudimo sistemą ir kuriuos prieš paskelbiant šį sprendimą valdžios institucija pripažino privalomais visiems tam tikro sektoriaus darbdaviams ir samdomiesiems darbuotojams, nedarant poveikio prieš šią datą pareikštiems ieškiniams.

Parašai.